

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริม พัฒนาการเด็กกลุ่มเสี่ยง

Developmental Assessment For Intervention Manual (DAIM)

น.ส.ประดับ ศรีหมื่นไวย
พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
ศูนย์อนามัยที่ ๕ นครราชสีมา

เด็กกลุ่มเสี่ยง หมายถึง

- ▶ ทารกแรกเกิดที่ขาดออกซิเจน (**Birth Asphyxia**) และ/หรือ ทารกมีน้ำหนักน้อยกว่า ๒,๕๐๐ กรัม (**Low Birth Weight**)
- ▶ เด็กกลุ่มนี้จะเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาความบกพร่องทางสติปัญญา พัฒนาการล่าช้า ปัญหาการเรียนรู้
- ▶ ผู้ปกครอง ผู้เลี้ยงดูเด็กเข้าใจและปฏิบัติได้
- ▶ อสม.ทำหน้าที่ช่วยแนะนำกระตุ้นให้ใช้คู่มือ
- ▶ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นผู้ประเมินให้การช่วยเหลือ หรือส่งต่อ

DAIM

- ▶ ใช้ประเมินพัฒนาการเด็กกลุ่มเสี่ยง (**BA & LBW**) เพื่อให้การช่วยเหลือแต่แรกเริ่ม
- ▶ ร่วมกับการตรวจร่างกาย โดยเน้น **Neuro Developmental Assessment**
- ▶ วิธีการประเมินตามวัยที่ปรับตามอายุจริง ถึง ๒ ปี
- ▶ วิธีการช่วยเหลือแนะนำการปฏิบัติต่อเด็กจะเป็นขั้นตอนจากง่าย ๆ ขึ้นไป
- ▶ เน้นการสื่อสารกับผู้ปกครองในทางสร้างสรรค์และติดตามใกล้ชิด
- ▶ หลังจากอายุ ๒ ปี ข้อทดสอบเหมือน **DSPM**

การประเมินพัฒนาการแบ่งเป็น ๕ ด้าน

- ▶ **Gross Motor (GM)** หมายถึง พัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว
- ▶ **Fine Motor (FM)** หมายถึง พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา
- ▶ **Receptive Language (RL)** หมายถึง พัฒนาการด้านการเข้าใจภาษา
- ▶ **Expressive Language (EL)** หมายถึง พัฒนาการด้านการใช้ภาษา
- ▶ **Personal and Social (PS)** หมายถึง พัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม

แนวทางปฏิบัติการประเมินพัฒนาการเด็ก มี ๔ ขั้นตอน

▶ การเตรียมความพร้อม

- เตรียมตัวผู้ประเมินและส่งเสริมพัฒนาการ
- การเตรียมอุปกรณ์
- การเตรียมสถานที่
- การเตรียมเด็ก

▶ การสร้างสัมพันธภาพ ซึ่งแบ่งตามช่วงอายุ

- ช่วงวัยแรกเกิด - ๙ เดือน
- ช่วงอายุ ๑๐ เดือน - ๒ ปี
- ช่วงอายุ ๓ - ๕ ปี
- ผู้ประเมินแนะนำตัวเอง

แนวทางปฏิบัติการประเมินพัฒนาการเด็ก มี ๔ ขั้นตอน

▶ การประเมิน

- คำนวณอายุเด็ก
- เริ่มประเมินพัฒนาการ
- การติดตามเด็ก

▶ การสรุป

- กรณีสมวัย แนะนำพ่อแม่
- พบไม่สมวัย ให้คำแนะนำผู้เลี้ยงดู นัดซ้ำ ๑ เดือน
- หลังจากนัดติดตาม พบไม่สมวัย ส่งต่อ

คำนวณอายุเด็ก(ต่อ)

ตัวอย่าง เช่น

	ปี	เดือน	วัน
วันที่ทำการทดสอบ	2556	03	04
วันเดือนปีเกิด	<u>-2554</u>	<u>-11</u>	<u>-16</u>
อายุเด็ก	1	3	18
คลอดก่อนกำหนด 3 สัปดาห์			<u>- 21</u>
อายุที่ปรับใหม่	1	02	27
อายุเด็ก คือ	<u>1 ปี 2 เดือน 27 วัน</u>		

การเตรียมความพร้อม

- ▶ พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือผู้เลี้ยงดู ทำความเข้าใจและปฏิบัติได้ตามคู่มือ
- ▶ ควรใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสมและสามารถดัดแปลงได้
- ▶ สถานที่ต้องสะอาดและปลอดภัยต่อเด็ก
- ▶ เด็กต้องไม่ป่วย หิว หงุดหงิด มีอิสระและพร้อมที่จะทดสอบ

คำแนะนำ

- ▶ เริ่มประเมินในข้อพัฒนาการที่ต่ำกว่าอายุจริง ๑ ช่วงอายุ
 - ผ่านการทดสอบ ใส่เครื่องหมาย / ลงในช่อง ☐ แล้วทดสอบในช่วงอายุที่สูงขึ้นหยุดเมื่อไม่ผ่าน
 - ไม่ผ่านการทดสอบ ใส่เครื่องหมาย / ลงในช่อง ☐ และให้ถอยลงไปจนกว่าจะผ่าน (ตามด้านที่ไม่ผ่าน)
- ▶ บันทึก วัน เดือน ปี ที่ทดสอบ
- ▶ ติดตามพัฒนาการในครั้งต่อไป โดยทดสอบข้อที่เด็กไม่ผ่านครั้งที่ผ่านมาก่อน

วิธีประเมินพัฒนาการเด็กแรกเกิด ถึงน้อยกว่า 1 เดือน

พัฒนาการ	วิธีประเมิน	ผ่าน
1. ขยับเคลื่อนไหวแขนขา 2 ข้างเท่ากัน (GM)	วางเด็กในท่านอนหงาย สังเกต การเคลื่อนไหวแขนขาของเด็ก	เด็กสามารถเคลื่อนไหวแขนขาได้อย่างสมดุลทั้ง 2 ข้าง

พัฒนาการ	วิธีประเมิน	ผ่าน
2. มองสบตาขณะ ตื่น (FM)	อุ้มเด็กนอนบนตัก พูดคุยกับเด็ก	เด็กมองตามขณะ ตื่นได้

พัฒนาการ	วิธีประเมิน	ผ่าน
3. สะดุ้งหรือเคลื่อนไหวร่างกายเมื่อได้ยินเสียงพูดในระดับปกติ (RL)	- จัดเด็กในท่านอนหงายขณะที่ตื่น - เรียกชื่อเด็กด้านซ้ายและขวา โดยห่างจากเด็ก ประมาณ 2 ฟุต	เด็กแสดงการรับรู้ด้วยการกระพริบตา สะดุ้งหรือเคลื่อนไหวร่างกาย

พัฒนาการ	วิธีประเมิน	ผ่าน
4. เด็กเปล่งเสียงได้ (EL)	- สังเกต - สอบถามผู้ปกครอง	เด็กเปล่งเสียงได้ ที่ ไม่ใช่เสียงร้องไห้

พัฒนาการ	วิธีประเมิน	ผ่าน
5. คุณนมได้ดี (PS)	- สังเกต - สอบถามผู้ปกครอง	เด็กดูนมแม่ได้ อย่างสม่ำเสมอ

การตรวจประเมินระบบประสาทพัฒนาการ (Neurodevelopment) เด็กแรกเกิด

พัฒนาการ	วิธีประเมิน	ผ่าน
1. ตรวจปฏิกิริยา Moro Reflex	อุ้มทารกประครองศีรษะกับต้นคอ เลื่อนมือลงมาบริเวณหลัง ทำให้ศีรษะทารกหงายไปข้างหลัง หรือกระตุ้นด้วยเสียงดังในขณะที่ทารกนอนหงาย เด็กจะมีปฏิกิริยาตอบสนองทันที คือ แขนขาจะเหยียดชูขึ้นแบบมือและกางออกทั้ง 2 ข้างเท่าๆกัน ก่อนที่จะโอบเข้าหากัน	ทารกตอบสนองทันทีแบบสะดุ้ง ยกแขนและขาสองข้างเสมอกัน อาจร้องไห้ หมายเหตุ Reflex นี้จะหายไปเมื่ออายุ 2-3 เดือน แต่ถ้ายังมีอยู่ อาจสงสัย CP ควรส่งพบแพทย์

การตรวจประเมินระบบประสาทพัฒนาการ (Neurodevelopment) เด็กแรกเกิด

พัฒนาการ	วิธีประเมิน	ผ่าน
2. ตรวจความตึงตัวของกล้ามเนื้อ (Muscle Tone)	ยกแขนขาสูงขึ้นและปล่อยลง ทารกจะหดพับแขนขาเท่าหาตัว แล้วยืดออก หรือสังเกตแรงต้าน ข้อต่อ โดยการจับปลายแขนขา แล้วเขย่าเบาๆ ดูการพลิ้วไหว หรือแข็งแรงของข้อต่อ สังเกต การต้านแรง	กล้ามเนื้อตึงตัวปกติ ไม่ แข็งแรงหรืออ่อนปวกเปียก

การตรวจประเมินระบบประสาทพัฒนาการ (Neurodevelopment) เด็กแรกเกิด

พัฒนาการ	วิธีประเมิน	ผ่าน
3. ตรวจข้อเท้า Ankle Clonus	ใช้นิ้วมือ 4 นิ้วรองรับน่องของทารก และยกขาให้ลอยจากที่นอน กระตุ้น ankle reflex โดยใช้นิ้วมือวางที่ฝ่าเท้าขึ้นและลง 2-3 ครั้ง แล้วดันขึ้นทันทีทันใดหนึ่งครั้ง ข้อเท้าเด็กเคลื่อนเป็นจังหวะขึ้นลง	ข้อเท้าเด็กเคลื่อนเป็นจังหวะขึ้น-ลง ประมาณ 1-4 ครั้ง หรือไม่เคลื่อนเลย แต่ถ้าเคลื่อนตั้งแต่ 5 ครั้งขึ้นไปถือว่าผิดปกติ อาจสงสัย CP

วิธีประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 1 เดือน

พัฒนาการ	วิธีประเมิน	ผ่าน
6. ท่านอนคว่ำ เด็กสามารถยกศีรษะและ หันไปข้างใดข้างหนึ่งได้ (GM)	จัดเด็กนอนคว่ำแขนทั้งสองข้างอยู่หน้าไหล่ บนเบาะนอน และสังเกตว่าเด็กยกศีรษะหันไปมาข้างใดข้างหนึ่งได้	เด็กสามารถยกศีรษะและหันไปข้างใดข้างหนึ่งได้

พัฒนาการ	วิธีประเมิน	ผ่าน
7. แขนขา 2 ข้าง เคลื่อนไหว ได้เท่ากัน (GM)	วางเด็กในท่านอนหงาย สังเกตการเคลื่อนไหว แขนขาของเด็ก	เด็กสามารถเคลื่อนไหว แขนขาได้อย่างสมดุล ทั้ง 2 ข้าง

พัฒนาการ	วิธีประเมิน	ผ่าน
8. สะดุ้งหรือเคลื่อนไหวร่างกายเมื่อได้ยินเสียงพูด (RL)	- จัดเด็กในท่านอนหงายขณะที่ตื่น - เรียกชื่อเด็กด้านซ้ายและขวา โดยห่างจากเด็ก ประมาณ 2 ฟุต - ทำซ้ำได้อีก 2 ครั้ง	เด็กรับรู้ด้วยการกระพริบตา สะดุ้ง หรือเคลื่อนไหวร่างกายอย่างน้อย 1 ใน 3 ครั้ง

พัฒนาการ	วิธีประเมิน	ผ่าน
9.ส่งเสียงอ้อแอ้ (EL)	- สังเกต - สอบถามผู้ปกครอง	เด็กทำเสียงอ้อแอ้ได้

พัฒนาการ

วิธีประเมิน

ผ่าน

10. มองจ้องหน้าได้นาน
1 – 2 วินาที (PS)

อุ้มเด็ก หรือวางเด็กให้ห่างจาก
หน้าผู้ประเมินประมาณ 1 ฟุต
ยิ้มและพูดคุยกับเด็ก

เด็กสามารถจ้องมอง
หน้าผู้ประเมิน ได้อย่าง
น้อย 1 วินาที

หมายเหตุ ถ้าไม่ผ่าน
ในข้อนี้ส่งพบแพทย์
ประเมินเรื่องการ
มองเห็น

วิธีประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 2 เดือน

พัฒนาการ

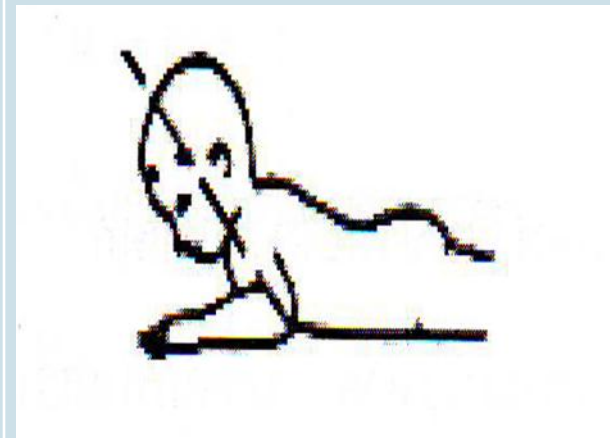
วิธีประเมิน

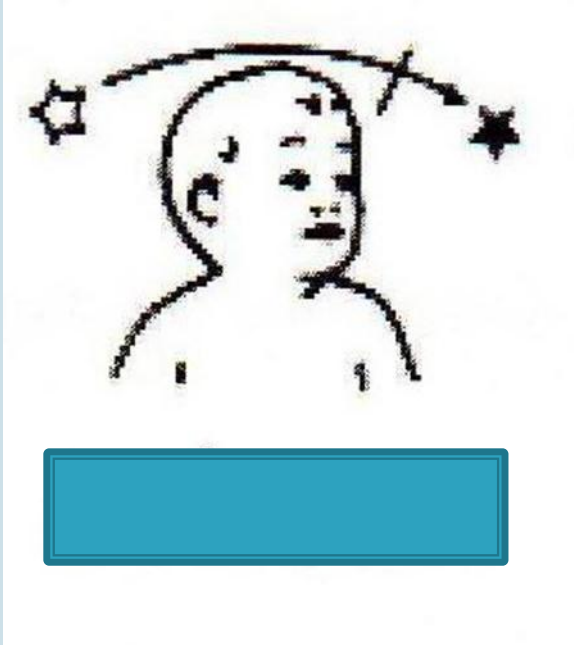
ผ่าน

11. ยกศีรษะตั้งขึ้นได้ 45 องศา นาน 3 วินาที ขณะนอนคว่ำ(GM)
อุปกรณ์: กรู้งกริ่งผ้า

จัดเด็กนอนคว่ำแขนทั้งสองข้างอยู่หน้าไหล่ บนเบาะนอน และสังเกตว่าเด็กยกศีรษะหันไปมาข้างใดข้างหนึ่งได้

เด็กสามารถยกศีรษะและหันไปข้างใดข้างหนึ่งได้

พัฒนาการ	วิธีประเมิน	ผ่าน
12. มองตามสิ่งของ จากด้านหนึ่งไปอีก ด้านหนึ่ง (FM) อุปกรณ์: ลูกบอลผ้า สักหลาด	- จัดเด็กท่านอนหงาย - กระตุ้นให้เด็กจ้องมองที่ ลูกบอลผ้าสักหลาดสีแดง - ค่อยๆ เคลื่อนลูกบอลผ้า สักหลาดสีแดงผ่านจุด กึ่งกลางใบหน้าเด็กไปอีก ด้านหนึ่ง	เด็กมองตามของเล่นได้ ตลอด โดยไม่หันมอง ไปทางอื่น

พัฒนาการ	วิธีประเมิน	ผ่าน
13. มองหน้าผู้พูดคุยด้วยได้นาน 5 วินาที (RL)	- จัดเด็กในท่านอนหงาย - นั่งลงยื่นหน้าห่างจากเด็กประมาณ 2 ฟุต - พูดกับเด็กในขณะที่เด็กไม่มองหน้า	เด็กหันมามองหน้าและปากผู้พูดได้ อย่างน้อย 5 วินาที

พัฒนาการ	วิธีประเมิน	ผ่าน
14. ทำเสียงในลำคอ (เสียง “อุ” หรือ “อือ” หรือ “อา”) อย่างชัดเจน	ฟังเสียงเด็กขณะทดสอบ โดยอยู่ห่างจากเด็ก ประมาณ 2 ฟุต หรือ สอบถามพ่อแม่	เด็กทำเสียง “อุ” หรือ “อือ” หรือ “อา” อย่างชัดเจน

พัฒนาการ	วิธีประเมิน	ผ่าน
15. ยืมหรือส่งเสียงตอบโต้ เมื่อตะต๋องตัว และพูดคุยด้วย (PS)	จับเด็กท่านอนหงาย ก้มหน้าไปใกล้เด็ก ตะต๋องตัวเด็ก	เด็กสามารถยืมหรือส่งเสียงโต้ตอบโต้ได้

วิธีประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 3 เดือน ถึง 4 เดือน

พัฒนาการ	วิธีประเมิน	ผ่าน
16. ท่ายกศีรษะและก้ม ศีรษะ (GM) <u>อุปกรณ์:</u> กริ่งกริ่ง 	จัดเด็กนอนคว่ำบนพื้นราบ แล้วเคลื่อนไหวของเล่นให้เด็ก มองตาม เพื่อให้เด็กสามารถ ยกศีรษะและหันออกพ้นพื้น ได้	เด็กยกศีรษะและก้ม โดยใช้ แขนยันกับพื้นพยุงตัวไว้

พัฒนาการ

วิธีประเมิน

ผ่าน

17. มองตามสิ่งของที่
เคลื่อนไหวได้เป็นมุม
180 องศา (FM)

อุปกรณ์: ลูกบอลผ้า
สักหลาด

- จัดเด็กท่านอนหงาย
- กระตุ้นให้เด็กจ้องมองที่ลูกบอลผ้าสักหลาดสีแดง
- เคลื่อนลูกบอลผ้าสักหลาดสีแดงเป็นแนวโค้งจากด้านหนึ่งไปอีกด้านหนึ่ง โดยให้ห่างจากหน้าเด็กประมาณ 20-30 ซม.

เด็กมองตามของเล่น ได้
อย่างน้อย 180 องศา อย่าง
น้อย 1 ใน 3 ครั้ง

พัฒนาการ

วิธีประเมิน

ผ่าน

18. หันตามเสียงได้
(FM)

อุปกรณ์: กรุ๊งกริ้ง⁺

- จัดเด็กท่านอนหงาย หรือ
อุ้มนั่งตัก หันหน้าออกจากผู้
ประเมิน

- เขย่ากรุ๊งกริ้ง⁺ด้านซ้ายและ
ขวา ของตัวเด็ก ห่าง
ประมาณ 2 ฟุต และไม่ให้
เด็กเห็น

หมายเหตุ ถ้าข้อนี้ไม่ผ่าน
ต้องส่งพบแพทย์คัดกรอง
เรื่องการได้ยิน

เด็กสามารถหันตามเสียง
และมองที่ของเล่น เช่น
กรุ๊งกริ้ง⁺ได้

พัฒนาการ	วิธีประเมิน	ผ่าน
19. ทำเสียงสูงๆ ต่ำๆ โต้ตอบเวลาพูดคุย (EL)	ระหว่างประเมินให้สังเกตว่าเด็ก ทำเสียงสูงๆ ต่ำๆ ได้หรือไม่ หรือ สอบถามผู้ปกครอง	เด็กทำเสียงสูงๆ ต่ำๆ และ โต้ตอบได้ <u>ผ่าน</u> ถ้าผู้ทดสอบได้ยืนยันว่าเด็ก ทำได้ หรือผู้เลี้ยงดูรายงานเด็ก ทำได้
20. ยิ้มทักและยิ้มตอบ (PS)	สังเกตเด็กขณะทำการ ทดสอบ หรือถามผู้ปกครอง เด็กว่า “ยิ้มตอบคนอื่นได้ หรือไม่”	เด็กยิ้มทักและยิ้มตอบได้

การตรวจประเมินระบบประสาทพัฒนาการ (Neurodevelopment) เด็กแรกเกิด

พัฒนาการ	วิธีประเมิน	ผ่าน
4. ตรวจการเหยียดแขนขา Asymmetrical Tonic Neck Reflex (ATNR)	จับทารกนอนหงายศีรษะไปด้าน ใดด้านหนึ่งทันทีทันใด โดยให้ คางอยู่เหนือไหล่ ทารกเหยียด แขนและขาไปด้านที่หันหน้า และงอแขนและขาข้างตรงข้าม เหมือนท่าฟันดาบหรือยิงธนู <u>แต่</u> <u>ไม่ควรเกิน 1-2 เดือน</u>	ทารกเหยียดแขนและขาไป ด้านที่หันหน้า ส่วนด้านตรง ข้ามเด็กจะงอแขนและขา

การตรวจประเมินระบบประสาทพัฒนาการ (Neurodevelopment) เด็กแรกเกิด

พัฒนาการ	วิธีประเมิน	ผ่าน
5. ตรวจการกำมือ Integrated palmar grasp reflex	สอดนิ้วมือเข้าไปในฝ่ามือเด็ก ทารก ดันนิ้วก้อยหรือใช้นิ้วตะ ฝ่ามือของทารก ทารกจะกำไว้ชั่ว ครู่แล้วปล่อย <u>แต่ถ้าทารกกำมือ แน่นขนาดผู้ตรวจสามารถยก ทารกขึ้นจากพื้นที่นอน แสดงว่า ทารกผิดปกติ (อายุ 3 เดือน ควรคลาย)</u>	ทารกกำไว้ชั่วครู่แล้วปล่อย ไม่ กำมือแน่นตลอดเวลา สามารถ คลายมือได้เอง

วิธีประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 5 เดือน ถึง 6 เดือน

พัฒนาการ	วิธีประเมิน	ผ่าน
21. ยืนตัวขึ้นจากท่านอนคว่ำ โดยแขนเหยียดตรงทั้ง 2 ข้างได้ อุปกรณ์: กรู้งกริ้งผ้า	- จับเด็กนอนคว่ำ - เขย่าของเล่น ให้อยู่ด้านหน้าเหนือศีรษะเด็กอย่างช้าๆ เพื่อให้เด็กมองตามและยกศีรษะและลำตัว 	<u>ผ่าน</u> เด็กใช้ฝ่ามือทั้ง 2 ข้าง ยืนตัวขึ้นจนข้อศอกเหยียดตรง ท้องและหน้าอกยกขึ้นพ้นพื้น

พัฒนาการ

วิธีประเมิน

ผ่าน

22. ดึงขึ้นนั่ง จากท่า
นอนหงาย เด็กสามารถ
ชัน/ ยกศีรษะขึ้นมาก่อน
ลำตัว (GM)
อุปกรณ์: กรู้งกรึงผ้า⁺

จับเด็กนอนหงาย จับมือเด็ก
ค่อยๆ ดึงเด็กขึ้นมาอยู่ในท่า
นั่ง ค่อยๆ เพิ่มระยะแล้ว
สังเกตว่าเด็กสามารถงอคอ
ยกศีรษะขึ้นก่อนลำตัว

เด็กสามารถยกศีรษะขึ้นมา
ก่อนลำตัว ขณะดึงขึ้นมา
ในท่านั่ง

พัฒนาการ

วิธีประเมิน

ผ่าน

23. พลิกคว่ำขณะนอน
หงายได้ (GM)

อุปกรณ์: กรู้งกริ้งผ้า

- จัดเด็กนอนหงาย
- วางของเล่นไว้ด้านข้างใน
ระยะที่มือเด็กเอื้อมไม่ถึง
แล้วกระตุ้นความสนใจให้เด็ก
สามารถหยิบของเล่นได้

เด็กสามารถพลิกคว่ำได้เอง
เมื่อเอื้อมมือไปหยิบของ
เล่น

24. เอื้อมมือหยิบ และถือ
วัตถุไว้ขณะอยู่ในท่านอน
หงายหรือนั่งตัก (FM)

อุปกรณ์: กรู้งกริ้งผ้า

- จับเด็กนอนหงาย หรือนั่งตัก
- ถือกรู้งกริ้งให้ห่างจากหน้าเด็ก
20-30 ซม. ให้เด็กมองและหยิบ
- ทดสอบ 3 ครั้ง

เด็กสามารถเอื้อมมือข้างใดข้าง
หนึ่งไปที่ของเล่น 1 ใน 3 ครั้ง
(อาจเคลื่อนไหวสะเปะสะปะ
เพื่อหยิบกรู้งกริ้ง)

พัฒนาการ

วิธีประเมิน

ผ่าน

25. สนใจฟังคนพูดและ
สามารถมองไปที่ของ
เล่นที่ผู้ทดสอบเล่นกับ
เด็ก (RL)

อุปกรณ์: ตุ๊กตาผ้า

นั่งหันหน้าเข้าหาเด็กแล้ว
เรียกชื่อเด็ก เมื่อเด็กมองแล้ว
หยิบตุ๊กตาผ้าให้เด็กเห็นใน
ระดับสายตาเด็ก กระตุ้นให้
เด็กสนใจตุ๊กตาผ้าด้วยคำพูด
ทดสอบได้ไม่เกิน 3 ครั้ง

เด็กสบตาและมองที่ของ
เล่นนาน 5 วินาที อย่าง
น้อย 1 ใน 3 ครั้ง

พัฒนาการ	วิธีประเมิน	ผ่าน
26. เลียนแบบการเล่นทำเสียงได้ (EL)	- ให้อวัยวะปากทำเสียง เช่น จูบ เสียงกระดกลิ้น - หรือถามผู้ปกครอง	เด็กเลียนแบบการเล่นทำเสียงได้
27. จ้องมอง หรือร้องไห้เมื่อเห็นคนแปลกหน้า (PS)	- สังเกตเด็ก - ถามจากผู้ปกครองว่า “เมื่อเด็กเห็นคนแปลกหน้า เด็กทำอย่างไร”	เด็กจ้องมอง หรือร้องไห้ เมื่อเห็นคนแปลกหน้า

วิธีประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 7 เดือน ถึง 9 เดือน

พัฒนาการ	วิธีประเมิน	ผ่าน
28. นั่งได้มั่นคง และ สามารถเอี้ยวตัว ใช้มือเล่น ได้อย่างอิสระ (GM) อุปกรณ์: ลูกบอลมีเสียง 	- จับให้เด็กอยู่ในท่านั่ง - วางลูกบอลไว้ด้านข้างเยื้องไป ทางด้านหลัง - สังเกตว่าเด็กเอี้ยวตัวหยิบลูก บอลหรือไม่	เด็กสามารถเอี้ยวตัวหรือหมุน ตัวไปหยิบของเล่น แล้ว กลับมานั่งตัวตรงอีก

พัฒนาการ

วิธีประเมิน

ผ่าน

29. จ้องมองไปที่หนังสือ
พร้อมกับผู้ใหญ่ 2-3
วินาที (FM)
อุปกรณ์: หนังสือภาพสี
ขนาดใหญ่

- จับเด็กนั่งบนตัก เปิดหนังสือ
และพูดกับเด็กเกี่ยวกับรูปภาพ
- สังเกตว่าเด็กจ้องมองไปที่
หนังสือได้นาน 2-3 วินาที

เด็กจ้องมองที่หนังสือที่มี
ภาพสีขนาดใหญ่ ขณะที่พูด
ด้วยเป็นเวลา 2-3 วินาที

พัฒนาการ	วิธีประเมิน	ผ่าน
30. หันตามเสียงเรียกชื่อ (RL)	- ปลอ่อยให้เด็กเล่นอย่างอิสระ แล้วเรียกชื่อเด็กด้วยเสียงปกติ ห่างจากเด็กประมาณ 120 ซม.	เด็กตอบสนองโดยการหันมามอง
31. เลียนเสียงพูดคุย เช่น มามา ปาปา หม่ำหม่ำ จ๊ะจ๊ะ จ้ำจ๊ะ (EL)	- สังเกตเด็ก ว่าเด็กทำเสียงเหมือนคุยกับตัวเองหรือไม่ - ถ้ามจากผู้ปกครอง	เด็กทำเสียงที่แตกต่าง 2 ถึง 3 เสียงต่อเนื่องกันเป็นภาษาเด็ก คล้ายประโยคยาวๆ แต่ฟังไม่รู้เรื่อง

พัฒนาการ	วิธีประเมิน	ผ่าน
32. เด็กเล่นจ๊ะเอ๋ได้ (PS) อุปกรณ์: ผ้าขนาด 30x30 ชม. มีรูตรงกลาง	- ให้เด็กมองผู้ประเมิน - ใช้ผ้าที่เตรียมไว้บังหน้าตนเอง - โผล่หน้าด้านเดียวกัน 2 ครั้ง พร้อมพูด จ๊ะเอ๋ แล้วครั้งที่ 3 พูด จ๊ะเอ๋ แต่ไม่ต้องโผล่หน้า - มองผ่านรูผ้า ว่าเด็กจ้องมองด้านที่เคยโผล่หน้าหรือไม่	เด็กจ้องมองตรงที่ผู้ประเมิน โผล่หน้าจากผ้า

วิธีประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 10 เดือน ถึง 12 เดือน

พัฒนาการ	วิธีประเมิน	ผ่าน
33. ยืนอยู่ตามลำพัง ได้นาน 2 วินาที (GM)	- จัดเด็กอยู่ในท่ายืนโดยไม่ต้องช่วยพยุง - สังเกตว่าเด็กสามารถยืนอยู่ตามลำพังได้นาน 2 วินาที	เด็กยืนได้โดยไม่ต้องพยุง นาน 2 วินาที

พัฒนาการ

วิธีประเมิน

ผ่าน

34. จีบนิ้วมือเพื่อยีบ
ตุกปัด (FM)

อุปกรณ์: ถ้วยสีแดง และ
ตุกปัดขนาด 1 ซม. 3 ตุก

- วางตุกปัดขนาด 1 ซม. บนพื้น
ตรงหน้าเด็ก 1 เมตร
- กระตุ้นให้เด็กสนใจ และยีบ
ตุกปัด โดยใช้นิ้วหัวแม่มือและ
นิ้วชี้

เด็กสามารถจีบนิ้วยีบตุกปัด
ขึ้นมาได้ 1 ใน 3 ครั้ง

พัฒนาการ	วิธีประเมิน	ผ่าน
35. โบกมือหรือตบมือตามคำสั่ง (RL)	- สบตาเด็กแล้วสั่งให้เด็กโบกมือหรือตบมือ <u>โดยห้ามใช้ท่าทางประกอบ</u>	เด็กสามารถทำตามคำสั่งแม้ไม่ถูกต้องแต่พยายามยกแขน และเคลื่อนไหวมืออย่างน้อย 1 ใน 3 ครั้ง
36.แสดงความต้องการโดยทำท่าทาง หรือเปล่งเสียง (EL)	- สังเกต - สอบถามจากผู้ปกครอง เมื่อเด็กต้องการสิ่งต่างๆ เด็กทำอย่างไร	เด็กแสดงความต้องการด้วยการทำท่าทาง เช่น ชี้ ยื่นมือให้อุ้ม ชี้ ดึงมือ ดึงเสื้อ หรือเปล่งเสียง

พัฒนาการ

วิธีประเมิน

ผ่าน

37. เล่นสิ่งของตาม
ประโยชน์ของสิ่งของได้
(PS)
อุปกรณ์: หวี ช้อนเล็ก
แก้วน้ำ แปรงตีฟัน

- ยื่นของเล่นที่เตรียมไว้ให้เด็ก ที่
ละ 1 ชิ้น จนครบ 4 ชิ้น
- สังเกตเด็กเล่นของเล่นทั้ง 4 ชิ้น
ตรงตามประโยชน์
- หรือ ถามจากผู้ปกครอง

เด็กเล่นสิ่งของตามประโยชน์
ได้ถูกต้อง อย่างน้อย 1 ใน 4
ชิ้น

การตรวจประเมินระบบประสาทพัฒนาการ (Neurodevelopment) เด็กแรกเกิด

พัฒนาการ	วิธีประเมิน	ผ่าน
5. ตรวจการกางแขน Parachute reflex	จับตัวเด็กบริเวณเอวในท่านอน คว่ำให้มั่นคง ยกสูงขึ้นจากพื้น เพียงประมาณ 1 ฟุต แล้วลด ระดับต่ำลงมาเร็วๆ เด็กจะใช้ แขนทั้ง 2 ข้างกางออกไป ข้างหน้าพร้อมที่จะใช้มือยันพื้น ได้ทันทีและเท่ากัน	เด็กกางแขนทั้ง 2 ข้างออก เพื่อพร้อมที่จะเอามือยันพื้น เหมือนท่าคนกระโดดร่ม

วิธีประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 13 เดือน ถึง 15 เดือน

พัฒนาการ	วิธีประเมิน	ผ่าน
38. เดินลากของเล่นหรือสิ่งของได้ (GM) <u>อุปกรณ์</u>: กล่องพลาสติกผูกเชือก	- ลากจูงรถของเล่นให้เด็กดู - ส่องเชือกที่มีรถของเล่นให้เด็กและบอกให้เด็กเดินของรถของเล่นเอง	เด็กเดินลากรถของเล่นที่มีล้อและมีเชือกผูก สำหรับลากได้ไกล 2 เมตร โดยเดินไปข้างหน้า พร้อมกับลากรถของเล่นตามหลัง
39. หยิบก้อนไม้ใส่ถ้วย (FM) <u>อุปกรณ์</u>: ก้อนไม้สี่เหลี่ยมลูกบาศก์ 3 ก้อน ถ้วยเล็ก	วางก้อนไม้ 3 ก้อนและถ้วยไว้บนโต๊ะข้างหน้าเด็ก กระตุ้นให้เด็กหยิบก้อนไม้ใส่ถ้วย โดยอาจสาธิตและใช้คำพูด การสาธิตอาจต้องทำหลายครั้ง	<u>ผ่าน</u> ถ้าเด็กสามารถหยิบก้อนไม้ใส่ถ้วยอย่างน้อย 1 ก้อน

พัฒนาการ	วิธีประเมิน	ผ่าน
40. พูดได้ 1 คำ ที่เป็นคำโดด (RL)	- สังเกต - ถามผู้ปกครอง ว่าเด็กพูดคำที่มีความหมายได้กี่คำ อะไรบ้าง	เด็กพูดได้ 1 คำที่มีความหมาย คำเหล่านั้นต้องไม่ใช่ ปาปา มา มา หรือชื่อของคนในครอบครัวและสัตว์เลี้ยง
41. เด็กสามารถส่งของเล่นได้ตามคำสั่ง (EL) <u>อุปกรณ์:</u> ตุ๊กตาผ้า รถ บอล 	- ส่งของเล่นให้เด็กถือ - สบตาเด็กแล้วพูด “ขอ...ค่ะ/ครับ” โดยไม่ต้องยื่นมือออกไป - ทำซ้ำ 3 ครั้ง	เด็กเล่นส่งของเล่น ให้ผู้ประเมินได้อย่างน้อย 2 ใน 3 ครั้ง

พัฒนาการ

วิธีประเมิน

ผ่าน

42. เลียนแบบท่าทาง
ทำงานบ้าน (PS)

ถามจากผู้ปกครอง ว่าเด็กเคย
เลียนแบบการทำงานบ้านบ้าง
หรือไม่ เช่น กวาดบ้าน ถูพื้น
เช็ดโต๊ะ

เด็กเลียนแบบงานบ้านได้
อย่างใดอย่างหนึ่ง

วิธีประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 16 เดือน ถึง 18 เดือน

พัฒนาการ	วิธีประเมิน	ผ่าน
43. เด็กวิ่ง หรือเดินเร็วๆ โดย สายตาอาจจ้องมองอยู่ที่พื้น (GM)	ชวนเด็กวิ่งแข่งกัน และ <u>สังเกตว่า</u> เด็กวิ่งหรือเดินเร็วๆ โดยสายตา อาจจ้องมองที่พื้น	เด็กพยายามวิ่งด้วยการเดิน เร็วๆ โดยตาของเด็กอาจจ้อง มองที่พื้น
44. ขีดเขียนเป็นเส้นบน กระดาษได้ (FM) อุปกรณ์: กระดาษ ดินสอ	- แสดงวิธีขีดเขียนบนกระดาษ - ส่งดินสอให้เด็กและพูดว่า “ลอง วาดสิ”	เด็กสามารถขีดเขียนเป็นเส้น ใดๆ ก็ได้บนกระดาษ

พัฒนาการ	วิธีประเมิน	ผ่าน
45. ทำตามคำสั่ง 2-3 คำ โดยไม่ต้องมีท่าทางประกอบ (RL) อุปกรณ์: ตุ๊กตาผ้า รถ ลูกบอล	- วางของเล่น 3 ชิ้น แล้วสั่งให้เด็ก “กอดตุ๊กตาซิคะ” “ขว้างลูกบอลซิคะ” “ส่งรถให้หน่อยคะ”	เด็กทำตามคำสั่งได้อย่างน้อย 1 ใน 3 อย่าง
46. ตอบชื่อวัตถุได้ถูกต้อง (EL) อุปกรณ์: ตุ๊กตาผ้า รถ ลูกบอล	วางของเล่น แล้วชี้ไปที่ของเล่น และถามว่า “นี่อะไร” 	เด็กตอบชื่อวัตถุ ได้ถูกต้อง หรือออกเสียงใกล้เคียง ได้ 1 ชนิด

พัฒนาการ	วิธีประเมิน	ผ่าน
47. ถือถ้วนํ้าดื่มเองหกเล็กน้อย (PS) อุปกรณ์: ถ้วยฝึกดื่มมีหู ใส่นํ้า ¼ ของแก้ว	- วางแก้วตรงหน้าเด็ก แล้วให้เด็กยกแก้วนํ้าดื่มเอง - หรือถามจากผู้ปกครอง	- เด็กยกแก้วนํ้าดื่มและวางแก้วลงที่เดิม เทนํ้าเข้าปาก อาจมีหกบ้าง - หรือผู้ปกครองบอกว่าเด็กทำได้ที่บ้าน

วิธีประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 19 เดือน ถึง 24 เดือน

พัฒนาการ	วิธีประเมิน	ผ่าน
48. เด็กเหวี่ยงขาเตะลูกบอลได้ (GM) <u>อุปกรณ์:</u> ลูกบอลขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 15 ซม.	เตะลูกบอลให้เด็กดู และบอกให้เด็กทำตาม 	เด็กเหวี่ยงขาเตะบอลได้โดยไม่เสียการทรงตัว และทำได้อย่างน้อย 3 ใน 5 ครั้ง

พัฒนาการ	วิธีประเมิน	ผ่าน
49. ต่อก่อนไม้ 4 ชั้น (FM) อุปกรณ์: ก่อนไม้สี่เหลี่ยม ลูกบาศก์ 4 ก้อน	วางก่อนไม้ 4 ก้อน ไว้ ข้างหน้าเด็ก กระตุ้นให้เด็ก ต่อก่อนไม้ อาจทำให้ดูก่อน ได้ หรือช่วยส่งก่อนไม้ให้เด็ก ทีละก้อน ให้เด็กทำได้ 3 ครั้ง	เด็กสามารถต่อก่อนไม้ได้ โดยไม่ล้มจำนวน 4 ก้อน 3 ครั้ง

พัฒนาการ

วิธีประเมิน

ผ่าน

50. เลือกวัตถุตามคำสั่ง
(ตัวเลือก 4 ชนิด) (RL)
อุปกรณ์: ตุ๊กตา รถ บอล
ถ้วย

- วางของเล่น 4 ชิ้น ไว้
ตรงหน้าเด็กในระยะที่เด็ก
หยิบถึง แล้วสั่งว่า

- หยิบตุ๊กตาให้หน่อยค่ะ
- หยิบรถให้หน่อยค่ะ
- หยิบบอลให้หน่อยค่ะ
- หยิบถ้วยให้หน่อยค่ะ

สลับของเล่นทุกครั้งที่บอก
เด็ก

เด็กสามารถหยิบของเล่น
ได้ถูกต้อง 4 ชนิด

พัฒนาการ	วิธีประเมิน	ผ่าน
51. เลียนคำพูดที่เป็นวลีประกอบด้วยคำ 2 คำขึ้นไป (EL)	- พูควลี 2 คำกับเด็ก และให้เด็กเลียนคำพูดตาม เช่น กินข้าว ไปเที่ยว กินนม	เด็กเลียนคำพูดที่เป็นวลี 2 คำขึ้นไป ได้เอง
52. ใช้ช้อนตักอาหารกินเองได้ (PS)	ถามจากผู้ปกครองว่า “เด็กสามารถใช้ช้อนกินอาหารได้หรือไม่”	เด็กใช้ช้อนตักอาหารได้โดยไม่หก (กรณีที่เด็กกินข้าวเหนียวเป็นหลัก ให้เด็กใช้ช้อนตักอาหาร)

การตรวจประเมินระบบประสาทพัฒนาการ (Neurodevelopment) เด็กแรกเกิด

พัฒนาการ	วิธีประเมิน	ผ่าน
6. เดินต่อส้นเท้า อายุ 55 – 60 เดือน	เดินโดยใช้ส้นเท้าข้างหนึ่งไป ต่อชิดกับปลายเท้าอีกข้าง หนึ่งให้เด็กดู แล้วให้เด็กทำ ตาม	เด็กสามารถเดินต่อส้นเท้า ได้ 4 ก้าว โดยไม่เสียการ ทรงตัว และไม่กางแขน เพื่อช่วยทรงตัว

วิธีส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

- ▶ ใช้คำพูดง่ายๆ ชัดเจน ให้เวลาเด็กปฏิบัติตาม 3– 5 วินาที
- ▶ ถ้าเด็กยังไม่ได้ทำหรือ ทำไม่ได้ ให้พูดซ้ำคำเดิมๆ ซ้ำๆ ชัดๆ
- ▶ ช่วยเหลือเท่าที่จำเป็น เช่น จับมือทำ ผงกศีรษะหรือส่ายหน้า
- ▶ ชมเชยทันทีเมื่อเด็กทำได้ เช่น ยิ้ม ตบมือ ลดการช่วยเหลือเมื่อเด็กทำได้
- ▶ ถ้าเด็กเรียนรู้แล้ว ให้เปลี่ยนข้อความอื่นที่มีความหมายเดิม
- ▶ ควรจัดวางแผนพฤติกรรมที่ไม่ต้องการ

ขอบคุณค่ะ